

Stichting Reclame Code
T.a.v. Reclame Code Commissie
Postbus 75684
1070 AR Amsterdam

Betreft: Klacht Greenpeace tegen reclame-uitingen van NUON

Amsterdam, 21 augustus 2007

Geachte leden van de Reclame Code Commissie,

Hierbij dient Stichting Greenpeace Nederland (verder: Greenpeace) een klacht in tegen de reclamecampagne die Nuon recent is gestart rond het "NUON CO₂-Reductieplan".

Greenpeace acht verschillende reclame-uitingen van de reclamecampagne in strijd met de Nederlandse Reclame Code (NRC) en de Milieu Reclame Code (MRC) omdat deze misleidend of niet aantoonbaar zijn. De mededelingen en beelden van de uitingen in de campagne wekken de suggestie dat Nuon in zijn bedrijfsvoering en toekomstige investeringen minder CO₂-emissies realiseert. De feiten laten echter zien dat Nuon de grootste CO₂-emittent van Nederland is en dat investeringsplannen van het energiebedrijf, waaronder een kolencentrale in de Eemshaven, de CO₂-emissies van de bedrijfsvoering van Nuon juist verder verhogen. Tevens worden niet onderbouwde en niet aantoonbare claims over milieuprestaties gedaan door Nuon.

Omschrijving van de uitingen

1

De televisiecommercial bevat beelden van de Nederlandse strijd tegen het water, milieuvervuiling en klimaatverandering, en de volgende tekst die in beeld verschijnt:

Het klimaat verandert.

Oorzaak: vooral de wereldwijde uitstoot van CO₂.

Gevolg: opnieuw strijd tegen het water.

Samen kunnen wij er iets aan doen.

Wij. En u.

Kijk op www.nuon.nl voor het NUON CO₂-Reductieplan.

Altijd NUON

De televisiecommercial is in ieder geval op 14 augustus 2007 getoond op de volgende televisiezenders: National Geographic, Discovery Channel, Tien, RTL5, RTL 7, SBS6, Nederland 1, Nederland 2 en Veronica.

2

De televisiecommercial verwijst naar de website van Nuon. Op de website van Nuon zijn verschillende pagina's gewijd aan de reclamecampagne. Prints van pagina's van deze website zijn als bijlage 1 bij deze brief meegezonden. Ook op deze webpagina's zijn verschillende uitingen in strijd met de reclame code.

3

Een pagina grote advertentie in verschillende landelijke dagbladen waaronder in de Volkskrant (18-8-2007) en in NRC Handelsblad (18-8-2007). De betreffende advertentie is als bijlage 3 bij deze brief meegezonden.

Toepasselijkheid Milieu Reclame Code

De Milieu Reclame Code is van toepassing op alle milieuclaims, dat wil zeggen op alle reclame-uitingen waarin im- of expliciet wordt gerefereerd aan milieuaspecten verbonden aan de productie, distributie, consumptie of afvalverwerking van goederen of diensten (artikel 1). Doordat in zowel de televisiecommercial als de website van de reclamecampagne van Nuon wordt gerefereerd aan de verandering van het klimaat en de uitstoot van CO₂, is de Milieu Reclame Code en de Nederlandse Reclame Code naar onze mening van toepassing.

Misleidende televisiecommercial

Greenpeace acht de televisiecommercial in strijd met artikel 2 van de Milieu Reclame Code. Het gewraakte spotje bevat mededelingen, afbeeldingen en suggesties waardoor de consument misleid kan worden over de bijdrage van de adverteerder aan het handhaven en bevorderen van een schoon en veilig leefmilieu in het algemeen. Met de mededeling "Samen kunnen wij er iets aan doen. Wij. En u" in combinatie met het aanprijzen van het "NUON CO₂-Reductieplan" en beelden van opkomend water wordt de suggestie gewekt dat de adverteerder een bijdrage levert aan het reduceren van de uitstoot van CO₂ en dat de adverteerder een positieve bijdrage levert aan het handhaven en bevorderen van een schoon en veilig leefmilieu. Dit is echter in strijd met de werkelijkheid.

Nuon reduceert geen CO₂, maar is de grootste CO₂-emittent van Nederland (meer dan 12 megaton CO₂-emissies per jaar over de gehele bedrijfsvoering¹). Ook in vergelijking met de milieuprestaties van andere energiebedrijf doet Nuon het slechter. De uitstoot van Nuon zal naar verwachting in de nabije toekomst verder stijgen, omdat de aangekondigde bouw van nieuw vermogen vooralsnog niet gepaard zal gaan met het sluiten van oude centrales door Nuon. Uit recent onderzoek van onderzoeksbureau SOMO² blijkt dat in 2006 slechts 4,5% van de stroom die Nuon produceerde, duurzaam is opgewekt. De overige 95,5% was afkomstig uit centrales die worden gestookt op fossiele brandstoffen (voornamelijk steenkool, hoogovengas en aardgas). Overigens is de verkoop van groene stroom door Nuon iets hoger, namelijk 19% van de totale levering. Echter het grootste deel van de geleverde stroom is vies.

Daarnaast zal door de aangekondigde toekomstige investeringen in centrales - die stroom produceren uit fossiele brandstoffen, zoals de Magnum kolencentrale in Eemshaven en de nieuwe Hoogovengascentrale in Velsen - de uitstoot van CO₂ door het concern *toenemen* en niet afnemen. De Magnum kolencentrale alleen al

¹ EU Community Independent Transaction Log CO₂-emissies vermeldt over 2005 en 2006 een totale uitstoot van 24.075.790 ton CO₂ door de inrichtingen van Nuon; zie bijlage 2

² <http://www.greenpeace.nl/raw/content/reports/powering-profits-profits-in.pdf>

zal volgens de opgestelde milieueffect rapportage van KEMA³ 580 gram (maximale biomassa-bijstook) CO₂ per kWh tot 766 gram (100% kolen) CO₂ per kWh gaan uitstoten, afhankelijk van het gekozen brandstofscenario. Omgerekend gaat het om dezelfde jaarlijkse CO₂-uitstoot van zo'n 1,5 tot 2 miljoen gemiddelde personenauto's.

Nuon heeft weliswaar geïnvesteerd in een kleinschalig windmolenpark in de Noordzee en zal opnieuw investeren in duurzame energie. Dit juicht Greenpeace toe. Echter veruit de meeste investeringen van Nuon worden gedaan in centrales die zullen leiden tot meer CO₂-emissies en klimaatverandering, zo blijkt uit het eerder genoemde onderzoek van onderzoeksbureau SOMO. Het is daarom misleidend om in de commercial de indruk te wekken dat Nuon CO₂-uitstoot vermindert.

Misleidende en niet aantoonbare uitingen op de website

Greenpeace acht verschillende uitingen op de website van Nuon, waar naar verwezen wordt in de televisiecommercial, misleidend en tevens niet aantoonbaar. Daarmee zijn deze uitingen in strijd met zowel artikel 2 (misleidend) als artikel 3 (aantoonbaarheid) MRC.

Citaat 1:

*Nuon investeert in de toekomst en ontwikkelt een nieuwe elektriciteitscentrale, Nuon Magnum. De centrale beschikt over bewezen, innovatieve en duurzame technologie. Een concept waarbij we meerdere brandstoffen als gas, biomassa en kolen inzetten. En dit op een manier die veel schoner is dan bij verouderde centrales.*⁴

Door te stellen dat de Magnum-centrale beschikt over "bewezen, innovatieve en duurzame technologie" en te stellen dat de Magnum-centrale werkt met een techniek "die veel schoner is dan bij verouderde centrales" wordt de indruk gewekt dat hier sprake is van een doorbraak. Er is echter absoluut geen sprake van een doorbraak:

- In verschillende bestaande kolencentrales bestaat al jarenlang de mogelijkheid om zowel kolen als aardgas en biomassa te verstoken. In praktijk worden regelmatig combinaties van brandstoffen ingezet. Ook bij de aangekondigde nieuwe kolencentrales van andere energiebedrijven kunnen meerdere brandstoffen worden ingezet. Hier is niets nieuws onder de zon.
- Nuon heeft geen toezegging gedaan over het aandeel gas en biomassa dat in deze centrale verbrand zal worden. Daardoor staat niet vast dat de Magnum centrale daadwerkelijk meerdere brandstoffen inzet, dan wel schoner zal zijn. Uit de Milieu Effect Rapportage van KEMA over de Magnum centrale blijkt zelfs dat Nuon brandstofscenario's overweegt zónder biomassa en gas. Het is dus zelfs mogelijk dat geen enkele biomassa of gas in de centrale wordt verstoekt.
- De vergassingstechnologie leidt niet tot minder uitstoot van CO₂ per eenheid stroom dan een poederkoolcentrale. Dit komt door de lagere efficiëntie van kolenvergassing ten opzichte van poederkooltechnologie. De claim dat 'de manier' van verbranden schoner zou zijn, is onjuist vanuit

³ Milieu-effectrapportage Multifuel-centrale Eemshaven, KEMA, oktober 2006

⁴ Citaat 1: <http://www.nuon.nl/producten-en-diensten/co2-verminderen/wat-doet-nuon/fossiele-energieopwekking/index.jsp> ; zie bijlage 1

het perspectief van het CO₂-uitstoot en klimaat. Omdat de reclamecampagne van Nuon gaat over klimaatverandering is de claim 'veel schoner' niet aantoonbaar en misleidend. Het klopt overigens wel dat de kolenvergassingstechnologie minder NO_x en fijnstof uitstoot realiseert ten opzichte van poederkool, maar deze emissies zijn niet relevant voor klimaatverandering. In het kader van het "NUON CO₂-Reductieplan" is de term 'veel schoner' derhalve niet juist.

Citaat 2:

Nuon wil ook de uitstoot van CO₂ sterk verminderen. Het mee stoken van biomassa en het afvangen van CO₂ vermindert de uitstoot met 80%. Dit is een besparing van 3 miljoen ton CO₂ per jaar, vergelijkbaar met de uitstoot van 2 miljoen personenauto's op jaarbasis.⁵

Bij de absolute claim dat het mee stoken van biomassa en het afvangen van CO₂ de uitstoot met 80% vermindert, levert Nuon geen enkel bewijs. De claim is onjuist, niet aantoonbaar en door zijn absolute karakter misleidend.

De onzekerheden over het mee stoken van biomassa zijn hierboven besproken. Op deze passage zijn deze opmerkingen ook van toepassing, maar hebben verdergaande gevolgen omdat hier een meer absolute claim door Nuon wordt gedaan (namelijk uitgedrukt in een CO₂-reductiepercentage).

Het 'afvangen van CO₂' in deze passage verwijst naar de toepassing van de technologie van CO₂-afvang en opslag (Carbon Capture and Storage). De Milieu Effect Rapportage van KEMA over de Magnum centrale laat echter zien dat de toepassing van CO₂-afvang geen onderdeel is van het Magnumproject zoals Nuon dat de komende jaren wil realiseren in de Eemshaven. De technologie van CO₂-afvang is onbewezen op de schaalgrootte van de Magnum centrale en kan dus simpelweg niet worden uitgevoerd. Het is ook niet aantoonbaar dat deze technologie daadwerkelijk toegepast gaat worden op langere termijn:

- In werkelijkheid gaat het bij CO₂-afvang om intenties voor technologieontwikkeling door Nuon. Het is nog niet duidelijk of, wanneer en hoe de CO₂-afvang en opslag kan worden toegepast en hoeveel CO₂ hiermee gereduceerd kan worden.
- De heer Van Halderen, bestuursvoorzitter van Nuon, zei over het afvangen van CO₂ in het BNN televisieprogramma De Klimaatpolitie op 30 juni 2007: "we weten nog niet of we CO₂-afvang op de schaal van de Eemshaven centrale⁶ kunnen realiseren".
- Voordat eventuele toepassing van CO₂-afvang en opslag kan plaatsvinden is nog jaren van onderzoek en experimenten noodzakelijk. Het IPCC Special Report uit 2005 over CO₂-afvang⁷ concludeert dat CO₂-afvang pas ver na 2020 grootschalig ingezet kan worden, derhalve te laat om een bijdrage te kunnen leveren aan de huidige reductiedoelen in het kader van het Kyoto verdrag.

⁵ Citaat 2: <http://www.nuon.nl/producten-en-diensten/co2-verminderen/wat-doet-nuon/fossiele-energieopwekking/nieuwe-energiecentrale.jsp> ; zie bijlage 1

⁶ Hiermee doelt de heer Van Halderen op de te bouwen Magnum centrale in de Eemshaven in Groningen

⁷ <http://www.ipcc.ch/activity/srccs/index.htm>

- Er zijn nog geen geschikte gasvelden geïdentificeerd om de CO₂ in op te slaan en er bestaan nog verschillende problemen om een veilige en effectieve transport en opslag van CO₂ te realiseren (bijvoorbeeld het voorkomen van gevaarlijke lekkages).
- De kosten van CO₂-afvang zijn, als de technologie überhaupt toegepast kan worden, zeer hoog. Voor de Magnum centrale is een investering van naar schatting 300-500 miljoen noodzakelijk. Nuon wil deze kosten niet voor eigen rekening nemen, blijkt uit de brieven en lobbydocumenten van brancheorganisatie EnergieNed, waarbij Nuon is aangesloten⁸. Het is nog maar de vraag of de overheid de CO₂-afvang wil subsidiëren of dat het systeem van CO₂-emissiehandel de toepassing vanuit de markt betaalbaar kan maken.
- De toepassing van CO₂-afvang kost veel energie. Hierdoor is 10%-30% extra inzet van steenkool nodig. Dit veroorzaakt extra CO₂-emissies. Ook is meer winning van steenkool nodig, wat extra methaan en CO₂-emissies tot gevolg heeft (nog afgezien van andere milieuvervuiling). Dit begrenst de mogelijkheden van CO₂-reductie door toepassing van CO₂-afvang aanzienlijk.
- De onzorgvuldigheid van Nuon blijkt temeer uit de omrekening van 'ton CO₂ per jaar' naar de vergelijking met personenauto's. Omdat een Nederlandse personenauto jaarlijks gemiddeld zo'n 3 ton CO₂ uitstoot heeft, komt 3 miljoen ton CO₂ overeen met één in plaats van twee miljoen personenauto's.

De bovenstaande risico's, reserveringen en onzekerheden laten zien dat een uitspraak uitgedrukt in een reductiepercentage niet mogelijk is met de huidige mate van kennis en zekerheid over de economische en technologische ontwikkeling van CO₂-afvang. Het noemen van het CO₂-reductiepercentage suggereert dat Nuon uitgewerkte plannen heeft om de CO₂ af te vangen. Hiervan is geen sprake. De uitlatingen zijn derhalve in strijd met artikel 2 en 3 MRC en artikel 7 van de RC.

Citaat 3:

*In het Limburgse Buggenum ligt een centrale met schone kolentechnologie en een groen hart. (...)Door uit kolen en biomassa gas te maken en dit te reinigen, ontstaat een schone brandstof voor de productie van stroom.*⁹

Deze passages, betrekking hebbend op de uit 1989 daterende *Willem-Alexander Centrale* in Buggenum, worden eveneens gepresenteerd in het kader van het "NUON CO₂-Reductieplan". De kwalificaties 'schone kolentechnologie' en 'schone brandstof' zijn feitelijk onjuist en misleidend.

Het gebruik van 'schone' in combinatie met 'kolentechnologie' en 'brandstof' wekt de suggestie dat er geen schade wordt aangericht aan het milieu, vergelijkbaar met een beeld dat ontstaat bij groene technologieën zoals windenergie, zonne-energie en waterkracht.

⁸ *Energie 2007-2020*, EnergieNed, mei 2007, zie http://www.energiened.nl/upload/bestanden/11641_Energie%202007%20-%202020%20.pdf

⁹ Citaat 3: <http://www.nuon.nl/producten-en-diensten/co2-verminderen/wat-doet-nuon/fossiele-energieopwekking/kolenvergassingstechnologie.jsp> ; zie bijlage 1

In werkelijkheid is het gebruik van de term 'schone' misleidend en niet aantoonbaar.

Steenkool is een per definitie vervuilende, vieze en ongezonde bron van energie:

- De *Willem Alexander centrale* heeft jaarlijks een aanzienlijke CO₂-uitstoot van rond de 1 miljoen ton en andere luchtvervuilende emissies. Vergelijkbare centrales van gelijk vermogen kunnen per kWh een significant lagere CO₂-emissie realiseren. Bovendien heeft de kolencentrale een fakkel die jaarlijks tot tientallen milieuhygiënische klachten in de omgeving leidt.
- Steenkool zal volgens scenario's van het Internationale Energie Agentschap in 2030 43% van de wereldwijde CO₂-emissies voor zijn rekening nemen. CO₂ leidt met grote zekerheid tot klimaatverandering. Steenkool is dus een ramp voor het klimaat.
- Steenkoolwinning is uitermate vervuilend en schadelijk voor het milieu en de natuur. *Mountain top mining* verwoest hele landschappen omdat bergen volledig worden weggegraven. Steenkoolmijnen veroorzaken vervuiling van omliggende oppervlaktewater en grondwater. De mijnbouw is daarnaast zeer energie-intensief en veroorzaakt grote emissies van CO₂. Ook komen verschillende giftige gassen en het sterke broeikasgas methaan vrij bij de winning van steenkool.
- Steenkoolwinning leidt wereldwijd jaarlijks tot tienduizenden dodelijke slachtoffers door ongevallen in de mijnbouw. Daarnaast veroorzaakt steenkoolwinning bij de mijnwerkers een reeks van gezondheidsproblemen (stoflongen, hart- en vaatziekten).

Misleidende en niet aantoonbare advertentie

Greenpeace acht de advertentie (zie bijlage X), die op 18-8-2007 in ieder geval in de Volkskrant en NRC Handelsblad verscheen, misleidend en tevens niet aantoonbaar. Daarmee zijn deze uitingen in strijd met zowel artikel 2 (misleidend) als artikel 3 (aantoonbaarheid) MRC.

In de advertentie beweert Nuon onder andere: *"Om energie altijd beschikbaar en betaalbaar te houden, zijn we voorlopig nog afhankelijk van fossiele brandstoffen. Wat we wél kunnen doen, is deze zo schoon en efficiënt mogelijk inzetten. Daarvoor gebruiken we de nieuwste technologieën. Zo wordt onze nieuwe centrale (in de Groningse Eemshaven) een van de schoonste ter wereld. Geschikt voor gas, kolen én biomassa. En dat is beter voor het milieu."*

Zoals eerder gezegd heeft Nuon geen toezegging gedaan over het aandeel gas en biomassa dat in deze centrale verbrand zal worden. Uit de Milieu Effect Rapportage van KEMA³ over de Magnum centrale blijkt zelfs dat Nuon brandstofscenario's overweegt zónder biomassa en gas mee stoken. Het is dus zelfs mogelijk dat geen enkele biomassa of gas in de centrale wordt verstoekt. Daardoor staat dus niet vast dat de Magnum centrale daadwerkelijk meerdere brandstoffen inzet en dus "beter voor het milieu" zal zijn. Daarnaast zal de Magnum kolencentrale volgens de opgestelde milieueffect rapportage van KEMA 580 gram (maximale biomassa-bijstook) CO₂ per kWh tot 766 gram (100% kolen) CO₂ per kWh gaan uitstoten, afhankelijk van het gekozen brandstofscenario. Dat deze centrale hiermee "een van de schoonste ter wereld" is, is twijfelachtig en zal door het publiek begrepen worden als een absolute claim dat er geen schonere is. Dit is niet juist. Ten aanzien van andere kolencentrales is dit afhankelijk van de verhouding waarin gas, biomassa en kolen worden gestookt en de mate waarin CO₂ wordt afgevangen. En die nuance wordt niet duidelijk

gemaakt in de advertentie. En bovendien is het zo dat wind- en zonneenergie sowieso schoner zijn, hetgeen evenmin blijkt uit de advertentie.

Conclusie

Greenpeace verzoekt de Reclame Code Commissie deze klacht toe te wijzen door vast te stellen dat de betreffende reclame-uitingen van NUON wegens hun misleidende karakter en hun gebrek aan feitelijke onderbouwing in strijd met de Nederlandse Reclame Code zijn en een openbare aanbeveling te doen de bestreden reclame-uitingen te staken. Subsidiair verzoekt Greenpeace uw Commissie een openbare aanbeveling te doen dat de uitingen dienen te worden aangepast, zodanig dat zij niet langer de hiervoor vermelde misleidende en niet aantoonbare informatie bevatten en zij passen in de richtlijnen van de reclame code.

Wij vernemen graag van u of de klacht in goede orde ontvangen is en of u de klacht in behandeling kunt nemen. Greenpeace is gaarne bereid haar standpunt met nadere stukken te onderbouwen alsmede de klacht tijdens uw vergadering mondeling toe te lichten. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Niels de Heij, telefoon 0800 - 4223344.

Hoogachtend,

Niels de Heij
Campagneleider klimaat en energie
Stichting Greenpeace Nederland

Bijlagen:

1. Webpagina's van www.nuon.nl betreffende het "NUON CO2-Reductieplan" (15 augustus 2007)
2. *Uitdraai EU Community Independent Transaction Log CO₂-emissies* 2005-2006 voor Nederlandse inrichtingen
3. Advertentie uit NRC Handelsblad (18-8-2007).